

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: **S. K.**, zastoupené Mgr. Lilianou Křístkovou, advokátkou se sídlem I. P. Pavlova 1785/3, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 4. 2014, čj. OAM-342/ZA-ZA06-P10-2011, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, čj. 2 Az 12/2014 – 24,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, čj. 2 Az 12/2014 - 24, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :**I.**

[1] Žalobkyně podala u Městského soudu v Praze žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 4. 2014, čj. OAM-342/ZA-ZA06-P10-2011, kterým jí nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Žalobkyně v žalobě současně požádala o ustanovení zástupce.

[2] Městský soud žalobkyni vyhověl a usnesením ze dne 15. 5. 2014, čj. 2 Az 12/2014 – 24, jí ustanovil zástupkyní advokátku Mgr. Lilianu Křístkovou. Městský soud tento postup odůvodnil tím, že žalobkyně k výzvě soudu doložila, že splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Vzhledem k tomu, že podaná žaloba neobsahovala všechny náležitosti žaloby požadované soudním řádem správním, byla v dané věci splněna i druhá podmínka pro ustanovení zástupce, a sice potřeba ochrany práv žalobkyně.

II.

[3] Usnesení o ustanovení zástupkyně napadla žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížností z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatelka v žalobě požádala o ustanovení advokáta Mgr. Pavla Čížinského, neboť je jí známo, že se zabývá azylovým a migračním právem a má k němu důvěru. Jeho ustanovení je vhodné i s ohledem na místo konání soudního řízení, místo svého pobytu i sídlo advokáta. Uvedený advokát se svým ustanovením souhlasil. Stěžovatelka má za to, že svůj návrh na ustanovení uvedeného advokáta náležitě zdůvodnila. Usnesení městského soudu, jímž byl stěžovatelce ustanoven jiný zástupce, proto pokládá za nezákonné a nepřezkoumatelné. S ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 2 As 82/2010 - 41 má být navrhovatelé zpravidla ustanoven advokát, kterého navrhne, přičemž výjimky z tohoto pravidla by měly být vykládány restriktivně. Stěžovatelka dále upozornila na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, čj. 7 Azs 24/2008 - 141, podle kterého pokud soud nevyhoví návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce, musí své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit. Této povinnosti ovšem městský soud v napadeném usnesení nedostál.

[5] Stěžovatelka současně požádala o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti.

III.

[6] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní podmínky, podmiňující připuštění kasační stížnosti k meritornímu projednání. Stěžovatelka požádala o ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud ovšem o tomto návrhu nerozhodoval. Formálně vzato, stěžovatelka je zastoupena advokátkou Mgr. Lilianou Křístkovou, neboť o jejím zproštění nebylo dosud rozhodnuto a s ohledem na § 35 odst. 8 s. ř. s. *in fine* zástupce ustanovený v řízení před krajským (městským) soudem, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. V posuzované věci ovšem nelze odhlédnout od toho, že stěžovatelka v kasační stížnosti brojí právě proti tomu, aby byla zastupována uvedenou advokátkou. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu v řízení o kasační stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce by trvání na zastoupení stěžovatele advokátem znamenalo pouze řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení (srov. rozsudky ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 Azs 27/2004 - 41, a ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77). Tyto závěry lze *per analogiam* vztáhnout i na posuzovaný případ, kdy je předmětem sporu způsob, jakým bylo rozhodnuto o návrhu na ustanovení zástupce.

[7] Jelikož se v posuzované věci jedná o kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany, musel se Nejvyšší správní soud dále zabývat přijatelností kasační stížnosti stěžovatelky (§ 104a s. ř. s.), neboť jen přijatelnou stížnost lze podrobit věcnému přezkoumání.

[8] Jak Nejvyšší správní soud vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39, (všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), o případ přijatelnosti kasační stížnosti se může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele; příkladem toho může být např. hrubé pochybení krajského soudu v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva.

[9] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že za situace, kdy stěžovatelka městskému soudu vytýká pochybení při rozhodování o její žádosti o ustanovení konkrétního právního zástupce a nerespektování judikatury Nejvyššího správního soudu při řešení této otázky, je dán důvod přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

[10] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k věcnému projednání kasační stížnosti a dospěl k závěru, že je důvodná.

[11] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí, že navrhovatelé, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Podstatou posuzované věci však není to, zda stěžovatelka vůbec splňuje podmínky stanovené v uvedeném ustanovení (tj. existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a potřebnost zastoupení k ochraně práv účastníka), ale je jí rozhodnutí městského soudu o určení konkrétního zástupce stěžovatelky.

[12] Z obsahu předloženého soudního spisu plyne, že stěžovatelka ve své žalobě současně požádala o ustanovení zástupce Mgr. Pavla Čižinského s tím, že se zabývá azylovým a migračním právem, stěžovatelce byl doporučen a má k němu důvěru. Současně dodala, že tento advokát se svým ustanovením souhlasí.

[13] Právem účastníka řízení na ustanovení jím navrhovaného zástupce se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v rozsudku rozšířeného senátu ze dne 21. 12. 2008, čj. 7 Asz 24/2008 – 141. Zdůraznil v něm zájem na zajištění maximální možné reálné ochrany práv účastníků řízení; ustanovené zastoupení, zvláště pak ve věcech mezinárodní ochrany, by nemělo být v žádném případě zastoupením toliko formálním. Rozšířený senát vyslovil, že vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce bude na místě především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně pokud nebude v rozporu s jinými hledisky, která je třeba zohlednit při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce. Pokud účastník řízení navrhne konkrétního zástupce, obvykle tak činí proto, že má k němu z určitých důvodů důvěru, z níž vyvozuje, že právě tento zástupce bude řádně hájit jeho zájmy. Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabýval-li se navrhovaný zástupce věcí účastníka řízení již dříve, zastupoval-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámen více než jiné osoby s jeho věcí nebo má-li určité specifické vlastnosti či dovednosti, které jsou předpokladem pro to, že by mohl účastníka zastupovat účinněji než jiné osoby (např. je specializován na určité právní odvětví nebo je schopen komunikovat s účastníkem řízení v jeho mateřštině nebo jiném jazyce, kterým se dorozumí).

[14] Právo účastníků řízení na ustanovení konkrétního zástupce není absolutní. Důvodem pro nevyhovění návrhu mohou být především okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že je všeobecně (mediálně) znám. Návrhu účastníka nebude na místě vyhovět ani v případě možného zneužití předmětného práva při opakovaných změnách návrhu na konkrétního zástupce, při zneužití práva na ustanovení konkrétního zástupce jako obstrukčního prostředku pro řízení před soudem apod. Dále, pokud by vzhledem k místu konání soudního řízení či k místu pobytu účastníka řízení by komunikace zástupce se soudem, s účastníkem řízení či s jinými osobami narážela na neúměrné obtíže, nebo pokud by navrhovaný zástupce byl toho času zaneprázdněn poskytováním právní pomoci jiným osobám, pročež by nebyl schopen se věci účastníka řízení věnovat s potřebnou péčí.

[15] Rozšířený senát v uvedeném rozsudku uzavřel, že pokud soud nevyhoví návrhu účastníka řízení na ustanovení navrhovaného zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit. Na tyto závěry pak navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 10. 2010, čj. 2 As 82/2010 - 37, v němž konstatoval, že soudem má být zpravidla ustanoven ten konkrétní advokát, který je navržen, přičemž výjimky z tohoto pravidla by měly být vykládány restriktivně.

[16] Městský soud zcela opomněl zohlednit požadavky vyplývající z uvedené judikatury. Stěžovatelka navrhla ustanovení Mgr. Pavla Čížinského a vyložila, třebaže stručně a relativně obecně, proč pokládá za vhodné, aby ji zastupoval právě tento advokát. Městský soud jí určil jinou advokátku, aniž by vysvětlil, byť i v míře stručnosti a obecnosti odpovídající návrhu, proč se rozhodl neustanovit navrženého advokáta. Usnesení městského soudu je proto nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[17] Se zřetelem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v posuzované věci je naplněn kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť městský soud náležitě neodůvodnil, proč nevyhověl návrhu stěžovatelky na ustanovení konkrétního zástupce. Proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.). V novém řízení městský soud posoudí návrh stěžovatelky na ustanovení jí navrhovaného zástupce. Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. srpna 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu